

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vita Reverendi Patris Vincentii Carafæ, Septimi Societatis Jesu Generalis

Bartoli, Daniello

Leodii, 1655

Cap. XI. Ejudem suprema Romæ beneficentia in ægros ac egentes.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42928

reftinguere dormituriens oblitus erat, jámq; ad imum ufque confumptam, cœptantémque adurere lecti lintea. Et periculum instabat ne flamma fenfim au- gescens dormientem involveret: fed ambo igni ftatim extinguen- do incumbentes, illud amoliti funt. Intellexit por- rò Pater Joannes Baptista, cui tam op- portunum necessariúmque remedium, & adeo vitam deberet. Nos verò explora- tum hinc habemus Moderatoribus pa- ternum in fuos pectus curámque geren- tibus, Deum ut communibus filiis pa- trem matrémve fe probet, nec prodigiis parcere.

C A P U T XI.

Vincentii suprema Romæ benefi- centia in agros ac egentes.

PRiusquam felicem divini hujus viri obitum describendum suscipiam, vi- sum est ejus occasionem referre, quippe ex qua egregia illius laus efflorescit. Sem- per illum ardens desiderium tenuit non modò brevi moriendi (ob sanctam animi

Vincen-
tii desi-
derium
pro
Christo
moriē-
di

M 2

ad

ad Deum, supremum utique bonum ac finem suum, anhelantis impatientiam) sed & moriendi, conceptâ ex ministerio contagiosorum morte. Cum enim pro eâ, qua flagrabat, Martyrii cupiditate, integrum ei non esset post exantlatos Evangelio disseminando labores, in aliquâ Indiarum plaga, sanguinem vitâque fidei causâ profundere, id proximum videbatur, ut, velut in solatium negati martyrii, charitatis in ægros præstitæ gratiâ generosè occumberet. Itaque eo tempore quo Italiam sollicitavit metus illius contagionis, quæ paucis post annis per universam immaniter grassata est, Vincentius Novitiorum tunc Magister Neapoli, ad Reverendum admodum Patrem Mutium Vitellescum Societatis Jesu Præpositum Generalem litteras dedit supplices, ut quamcumque urbem, in qua degeret, pestis invaderet, copia sibi fieret, eâ afflatis de Societatis more ad salutem animarum inserviendi. Et hanc sui devotionem concepto ex Moderatorum venia voto firmavit. Inventum illud est ab illius obitu sua ipsius manu exaratum, in hæc verba. *Ego Vincentius Carafa,*
peccator

peccator indignissimus, voveo coram Sacratissima Virgine Mariâ, Angelo meo Custode, & Curia caelesti universa, ubicumque fuero, ubi pestis ingruerit, facultate accepta à meis Superioribus, tali morbo affectis inservire: ut amore amoris tui moriar, qui amore amoris mei dignatus es mori. Amen. 10. Augusti. Die S. Laurentii 1624. Quoniam autem Deo visum est, tum quidem Neapolitanam urbem pestis immunem tueri (utique civili bello, quo postmodum miserè arsit, reservatam) non potuit vir piissimus desiderio ac voto suo obsequi. Semper tamen utrumque animo hæsit, simulque opinio ratæ imposterum facultatis obligationisque utrumque exsequendi, tametsi non tam pestis, quàm alterius generis morbus esset, modò commercio ipso, & & afflatu valentibus noxius. Et aliàs quidem atque alibi fidem illam Deo datam liberavit, sed postremo ac potissimè Romæ. Quamquam enim ad Societatis clavum jam sedenti, spes illa, studio divini amoris, charitatisque fraternæ, caput morbis ac morti objectandi, erepta videri posset; haud tamen difficilè fuit

amantissimo Numini tam pio servi sui desiderio explendo amplam suggerere ansam : ut quæ Vincentii vitam sibi omnino vindicaverat charitas, mortem ex merito coronaret. Et Romam quidem elegit, ut & illa illustrior esset, ejusque exemplum fructuosius, & hæc orbis caput, ac Sanctorum palæstra, etiamnum sibi se similem gratulari posset.

Initium
dat sub-
levandæ
publicæ
necessi-
tati.

Igitur anno 1649. (quo anno ob proximè præcedentis sterilitatem summa fuit annonæ in Italia difficultas) innumeri pauperes Romam, tamquam ad commune perflugium confluxêre, ut imminentem à fame mortem mendicata stipe evaderent. sed quia eorum multitudo ingens erat, & robustiores mendicandi promptitudine debilioribus officiebant, factum est ut ex his subsidio destitutis, cum non haberent, quò se reciperent, plurimi mediis in plateis languidi, nonnulli miseris ac fame enecti jacerent. Vincentius itaque, cui velut innata erga egenos benignitas, scilicet ex horum auditu aspectuque incredibilem animo dolorem hausit. Quare principiò misit quosdam è Domo Professâ Patres Fratresque panibus

panibus ac vino instructos, iis utcumque refocillandis, quibus vires deerant ad mendicandum: tum agitare secum & cum aliis cœpit, qua ratione prospici publicæ illi necessitati posset. Sed qui consulebantur, vim maximam hominum cum maxima annonæ penuria componentes, frustra de eo quæri censebant, quòd supra facultatem esset. Itaque etiam à cogitatione subsidii, non modò à consilio Vincentium abducere nitebantur. At Sanctorum mens, ut increato lumini est propior, ita clariùs videt; & Charitas, ut de divina flamma plus participat, sic diffidentia frigore minimè se tangi, nedum hebescere patitur. Hæc igitur Vincentium impulit, ut subsidio publico initium daret; spemque fecit fore, ut Deus, pauperum Pater ac fautor, conanti vires viasque suggereret tantæ calamitati succurrendi; quòdque ipse per penuriam suam utcumque inchoaturus erat, aliorum ope operaque perficiendi. Denique centum ducatis nescio quâ aut unde acceptis, egentium negotium agere instituit. Venit illi primùm in mentem opulenti cujusdam hominis, qui nuper

favente Numine multa millia aureorum ex quadam negotiatione lucrificerat. Rogat Hispaniæ Assistentem, cui is probe notus, stipem ab eo petat in pauperum usum: acquiescit ille, & spe amplio-rem obtinet. Insuper ab eo monetur Cardinali Albornos incessisse desiderium grandem nummorum summam egentibus largiendi. Bonum factum! nec sine Numine. Neque enim aliud quidquam morabatur egregium Ecclesiæ Principem, quam quòd ad manum non esset vir prudens & industrius qui cum fide credendam à se pecuniam distribuere. Cùm ergo R. Pater Assistens Vincentio auctore ad eum adiens, consilium hujus Dei servi de pauperum subsidio exposuisset, mirâ lætitiâ affectus, grates egit cordium arbitro, quòd tam egregium beneficentiæ suæ administrum sibi in tempore providisset. Confestimque præcepit, ut nullâ interpositâ morâ quingenti ducati ad Vincentium mitterentur, quibus haud multo post ducentos adjunxit, cum decem vini modiis: & præterea promisit collaturum se in solidum non minus bis mille ducatos, imò quantum
Vincentio

Vincentio petere placitum fuisset. Demum dignâ Ecclesiastico Principe munificentia, subjunxit, si in opus tam necessarium, ac Numini acceptum nummi sibi deficerent, promptum paratum se, universam palatii sui suppellectilem iis cogendis divendere.

Neque tamen illius munificentia suffi-
 cere Deo visa est compensandæ Vincen-
 tii fiducia. alios quoque in subsidium
 publicæ necessitatis, ipsius gratiâ submi-
 fit. Quos inter eminuit Cardinalis de la
 Cueva, qui vel una largitione quingen-
 tos aureos in pauperum ærarium intulit.
 Itaque hoc apparatu panis, caro, oriza, &
 legumina coëmi cœpta: impressæ item
 typis, signatæque scedulæ, ad multa mil-
 lia; & cum à Nostris totam Urbem per-
 lustrantibus, obviis pauperibus tributæ
 essent, quisque in Kalendas Apriles Do-
 mum Professam invitati ad stipem. Et
 abhinc confluxere illuc ingenti numero:
 nulla tamen confusione. Nam extima
 plateæ, quæ palatium S. Marci, Domum-
 que Professam interjacet, repagulis oc-
 clusa: intra quæ omnes egeni cogeban-
 tur, mulieres illinc cum pueris, hinc è
 M 5 regione

suble-
vandi
ratio

regione viri, & inter utrosque stips erogabatur: in singulos panes bini, jusculum item & aliqua vini portio. Dispartiti in id operæ Domûs Professæ Sacerdotes omnes; etiam Assistentes negotii tam pîi partem ultro amplexi, simulque illustriores è Collegio Romano Patres. Hi ordine pauperes componere: illi panem impartiri: alii vinum, alii jusculum: tabellas alii parare, alii tradere egenis in sequentem diem: omnes caritatis officium, quod sortiti erant, sedulò curare. Sed inter omnes insudare Vincentius maxime, insignioremque, quàm aliàs solitus esset, præferre hilaritatis speciem: tametsi plus negotii pauperes illi, quàm cuiquam alteri dabant. Effundere se cum stipe videbatur: quam & largiorem quàm reliqui donabat, & ferè quantam flagitabant. Nec enim dimittere à se mœstos poterat, aut spe frustratos. Quin & piâ illorum fraude delectabatur, seu dum amplius quàm constitutum erat, peterent, acciperentve; seu dum iteratò ad stipem venirent. Cùm autem de aliquorum ejusmodi dolis commonefieret, amicè dolentérque rem excusans, dicebat
non

non cupiditate fallendi, sed merâ necessitate ad id eos adigi: & si quid aliud peccatum ab illis esset, illud omne qualecebat excusatione tegebat, nempe qui Christum in egentibus intuetur, eorum vitia vel non videt, vel præ Christo, non vult attendi. Itaque Patris animum in eo experti, tamquam patri proprias quisque difficultates rei familiaris exponebant, earumque levamen supra communem stipem deposcebant. Præterea dum egentes ordinarentur, plateam circumiens, seligebat è pueris pannosiores ac squallidiores, domumque introductis simul manu sua porrigebat cibum potumque, simul tradebat Christianæ fidei elementa, ut animum unâ cum corpore pasceret.

Junxit se porrò mendicabilis hisce, non modica honestiorum multitudo, ad extrema redactorum: Sacerdotum præsertim ac Religiosorum, civium quoque & artificum, quibus provideri pro conditione curavit. Eapropter jussit in ampliore aliquo cubiculo Domûs Professæ apponi sternique mensas aliquot, centum partim Sacerdotibus, partim Religiosis:

Etiam
Sacer-
dotes &
cives
honestiores
ad extrema
redactos,
itemque
memb-
ris ca-
ptos

giosis : & aliquot è plebe honestioribus ; dumque vescerentur , librum pium legi , ut & hi hac lectione mentes pariter refererent . Dum hæc aguntur , animadvertit amantissimus pauperum Pater , in tanta eorum frequentia nullos propè adesse cæcos , aut mutilos , mancosve : quos tamen plurimos urbem habitare constabat : & continuo Sacerdotem mittit , qui per celebriora illius loca , templave quaesitos ad stipem vocet , eorumque nomina albo inscribi curet . Nec diu se rogari passi , adfluxere primo ipso die centum & duodeviginti , atque in atriense septum Domus Professæ coacti communi stipe donati sunt .

frequē-
tia lar-
gitasq;
specta-
torum,
& pietas
egentiū.

Ceterum excivit hæc caritas Præsules , Proceresque haud paucos ad sui contemplationem . Delectabat enimverò illos cernere Generalem Ordinis Præpositum , inclyta domo , virtuteque , necnon alios prudentiâ , virtute , ornamentisque reliquis clarissimos viros , mendiculis laceris ac foetentibus , tanta cum animi demissione , benignitate atque hilaritate , inservientes . Addebat stimulos ad visendum , pauperum pietas , qui prius
Litaniâs

Litania B. Virginis, aliâque pia carmina concinebant, quàm stipem acciperent, præcentoribus Scholasticis nostris aut Tironibus, ad majorem concentûs modulationem modestiâque. Nec sterile spectaculum erat illius seu caritatis seu pietatis; corda etiam spectantium intimè penetrabat, manusque pandebat liberalitati, quippe in tam salutare usus. Fuere qui clanculum per ignotos homines, fuere qui coram & extemplo magnum pecuniæ numerum conferrent ad eleëmofynæ continuationem. Ex his Dux Cæsarini, & Domini Falconieri, currus onustos pane vinoque miserunt. Georgius Bernardus Comes d'Herbesteim, Adolescens prænobilis, & Ecclesiarum Cathedralium, Ratisbonensis, Passaviensis, & Uratislaviensis Canonicus, Collegiique Germanici inquilinus, per id tempus fato concedens, publicæ necessitati sublevandæ insignem pecuniæ summam attribuit. Sed quod pluris pendendum arbitror, Judæi ipsi maximâ frequentiam theatrum illud Christianæ caritatis invisebant: atque ut exemplorum vis magna est in utramque partem, & fidei divinæ

veritas,

veritas, ex rerum quæ credendæ proponuntur, honestate probitateque æstimatur, nonnulli ex iis exemplo illo permoti Christianam fidem amplexi sunt. Quin etiam compertum est, quemdam à fide avitâ transfugam, quem parens ex Hispania fugiens, adhuc sexennem abduxerat in Turciam, & Mahometicis sacris initiandum curaverat, cùm à Christianis captus, & in servitutum redactus, ex eorum manibus se Romam proripuisset, contemplatione illius caritatis medullitùs tactum, Mahometem ejurasse (posteaquam quadraginta annos illum coluerat) & operâ nostrorum in gratiam cum Ecclesia rediisse. Adeo leniter altèque in animos influit charitas! adeo etiam pertinaces emollit!

Noctu pauperes in partem Collegii Romani excipit: fovetq; mira benignitate

Ne quid autem illi charitati deesset, cùm mendicis compluribus nec domus esset nec diversorium (quo fiebat ut noctu sub dio cubitare cogerentur) iis recipiendis granaria Collegii Romani assignavit, viæ, quam Pantani vocant, adstruenda. Illic plus centenos lectos instrui curavit, in quibus, quàm commodissimè fieri posset, egeni quiescerent. Porro singulis

singulis sub diei serum sua quotidie cœnula mittebatur, simul & magistri fidei virtutisque Christianæ: nam liberalitas optimum doctrinæ vehiculum est; & virtutis semina apertis largitione animis promptiùs accipiuntur. Ipse sanctus Generalis frequenter eos, amicissimèque invisebat, & honori gloriæque sibi ducebat, illis ministrare. Quoniam verò eo etiam ægrotantes irrepebant, ipse illis partim consolandis, partim refocillandis cupedias porrigebat: quaque poterat ratione, nauseabundis ciebat appetentiam. Matrem sedulam dixisses: & revera matrem fecerat caritas, quæ materni in pauperes pectoris sensus affectusque ei impresserat. Sed tamen prior eidem cura animorum, quàm corporum. Quam curam nihil imminuebat, aut morabatur egentium squalor, aut locorum in quibus versabantur fœtor haud modicus: verùm acuebat potiùs, & hilaritatem insuper promptitudinèmq; subveniendi addebat. Ita cupidus adjungebat se illis, quorum aspectus horrorem ac nauseam creabant. Quondam visus est plus horæ spatium flexis humi genibus & prono capite

capite

capite unum atque alterum puerum ægrum, ritè peccata fatentes, audire, loco tam horrendum in modum putenti (erat enim mera valetudinarii cloaca) ut illi, qui quippiam operis illic expediebant, medicatos odores, ne fœtore opprimerentur, naribus opponerent. Et fuit laboris non leve pretium: inde enim cùm surrexisset, apparuit Vincentii toga vermiculis referta: id quod ipse in deliciis reponebat: quare de iis monitus, idem quod S. Ludovicus Episcopus Tholosanus pari occasione, pronuntiavit, *Hæc esse pauperum gemmas*. Nec dubium est quin potiores optabilioresque Indicis illas duceret.

Trans-
feruntur
paupe-
res, &
Vincen-
tii cari-
tas in
palatiū
S. Joani-
nis.

Perstitit hæc publica benignitas duos ipsos menses, Aprilem & Maium: & verò ad sequentem usque messem perducta fuisset, nî communis omnium Pater INNOCENTIUS X. necessitati aliter providisset. Sapienter itaque edixit, ut mendici omnes per urbem dispersi, vagique, in palatium S. Joannis Lateranense, concluderentur: superna ædium illarum regio in Nosodochium verteretur: in veteribus ædificiis, *Loco di pietra* dicto adjacentibus

adjacentibus sedes aliquæ foeminis panderentur. Et totum illud negotium imposuit Vincentio, qui Patres, Fratresque illi præfecit. Itaque novæ necessitudini novi lecti, culcitæ, lodices, lintea, vasa, mensæ, cæteraque supellex parata. universa in mille pauperum usus. Curabantur omnes à Nostriis, quorum deni aut octoni ad S. Joannis, à primo mane ad vesperum usque illis famulabantur; seu corporum, seu animarum necessitates operam subsidiumque exposcerent. His additi Tyrones & Scholastici Societatis, non egentium magis, quam ipsorum compendio; ut nimirum Instituti nostri spiritum interea haurirent, studium, inquam, fraternæ caritatis, Christianæ humilitatis, & victoriæ sui pravæque affectionum, contemptus quoque vitæ, dum res fert, & Christi proximi que obsequium. Nam mortis horrorem aut pericula excusare ac fugere dum Christus & caritas vocant, haud sanè Jesuiticum est. Et laborum & vitæ vectigalis est, qui Christo in hac Societate dat nomen. Neque defuerunt hoc tempore è Nostriis qui repræsentarent vitam, quam utique

N

conta-

contagiosus loci & ægrorum halitus sustulit. Cæterùm Vincentius suam præcaritate vilem habens, quoties per Assistentium assensum & negotia licebat (nam officio ne momentum quidem temporis suffuratus umquam est, vel proprio ex oratione solatio, vel subsidio externorum) ad S. Joannis se conferebat, egenisque inserviebat. Atque hic etiam impigræ fervideque caritatis specimina haud pauca edidit: nam sordidissimo cuique ac foetentissimo adhærescens, in humilissimis famulabatur: debilibus cibum in os porrigebat: nauseantium condiebat escas. Et fuit cùm puero querente gementéque jusculum suum non satis esse salitum, cucurrit ipse ad salinum, & pro pueri appetentia propriis manibus salem jusculo insperfit.

Quæ
pericu-
lo con-
tagii nõ
terretur;

Erant, qui justissimo metu properandi obitus tanti tamque necessarii viri, identidem eum obsecrarent, ut loco tam periculoso abstineret. Enimverò à pestifero nihil admodum abesse: suffectos isti ministerio adeo industrios operarios, ut eorum prudentiæ ac benignitati cura omnis facile tutoque concredi posset.

Cavendum

Cavendum capiti periculo membrorum; si discrimen ingruit, non caput ultro illi objiciendum. Quibus ille metuere nescius, & utcumque caderet, securus, reponebat ejusmodi ministeriis unice se delectari: non videri fraudandum Generalem continuis gravissimisque negotiis distentum, tam optato laxamento. Ut aliquod periculum foret, in oculis esse Aquavivam pariter Generalem, qui pari occasione per sese pauperibus & ægris famulatus, successoribus suis exemplum simul & facultatem ostendit exhibendæ in filios Dei, fratresque nostros caritatis. Ita ipse.

Et sanè non secus ac si famulatus ille, Sed gaudet unice hoc famulatu merum esset oblectamentum, mirè illo capiebatur: nec minimam illius partem sibi excidere sinebat: inchoatumque subinde mane, ad serum usque diei continuabat: nisi quod meridie sumendo prandiolo interfistere cogebatur, solis pane, vino & caseo contentus; quibus, in delicias, medium exigui limonii, quod Romæ vulgare est, addebat. Sacerdos quidam è nostris corrigendo moderandove putori, quem aura vitiata inhalabat, pomum

Præfer-
tim ani-
marum
causâ
fufce-
pto.

auratum illi obtulit. Respuit ipse, nec
semel: causamque reddens, *Odor hic*, in-
quit, *odor est paradisi*. Ita scilicet illi ar-
ridebat. Sed ut animarum salus longè
præstat corporum saluti; sic multò illi
potior & in hoc S. Joannis valetudinario
fuit. Aram in majore ejus aula erigi in-
struique curavit, binasque ad noxarum
confessionem sellas. Et in ea quam pri-
mam instituit synaxi, voluit ipse mendi-
cabulis illis Panem Angelorum imperti-
ri, licèt primos morbi lethalis assultus
sensisset: quo paucis post diebus extin-
ctus est. Ut puerorum, qui frequentes
erant, mentes fidei ministeriis imbueret
blandiùs, submittebat genua vir tantus,
eosque incredibili patientia instruebat:
quosque attentiores, avidioresque pro-
gressus cernebat, munusculis donabat.
E viris autem plurimi illius ac nostrorum
operâ Deum deinceps impensius colere,
& Christianis sacris frequentius defungi
omnino statuere. Turca etiam quispiam
hoc caritatis exemplo permotus, Maho-
mete repudiato se Christo dedit. Cùm
hic morti proximus crederetur, Ba-
ptismum expetierat. Utque eo ritè
fungeretur,

fungeretur, subjectis corpori fortium virorum brachiis aulæ illatus erat. Vix expletis baptismi cerimoniis, animam agere & in singula momenta exhalaturus visus est. Vincentius ergo Christo jam genitum lætus, in Pontificis sacellum, ubi lectus è Domo Professæ ejus jussu delatus & apparatus erat, deferendum curavit. Delato comitem adesse voluit Sacerdotem ad mortem usque, quam pauculis post horis obiturus credebatur. Sed vix in lecto quievit, cum vigoris ac virium illi tantum divinitus accessit, ut è mortuis suscitato similis esset. Cibum poposcit, noxas antea vitæ omnes coram Sacerdote recognovit, & paucos intra dies integram valetudinem recuperavit. ut morbum illum felicem dicere possis, quem sanitas duplex sic exceperit.

Denique & hoc præstitit Vincentius Et sanatis vestes providet. charitati illi omnibus numeris absolventæ, ut cum vestium penuriâ egeni nonnulli propè nudi ex valetudinario jam valentes discederent, vestes eis provideret. Atque ut ad illam caritatem instituendam de suo aliquid primus ipse contulerat; ita & contulit ad perficiendam.

Centum aureos donaverat quidam è nostris ad sacellum S. Ignatii decorandum. Vincentius ergo ratus S. Patri antiquius fore, ut Christi membra vestibus quibus indigebant, quàm sacelli parietes velamentis non necessariis instruerentur, eos ipsos aureos illis coëmendis destinavit. At brevi aliunde succrevêre hanc in stipem nummi, obediente velut Numine fiducia Vincentii: ut & alios ad idem caritatis officium impelleret. Coëmpta itaque indusia, calcei, pilei, & vestes magno numero: atque his pauperes induti, cum prius nostrorum operâ, ordine à Vincentio præscripto in opus succedentium, loti fuissent. Hæc fuêre postrema Vincentii officia, argumentaque intimæ in pauperes, atque in Dei filios benignitatis. Ex his evocatus à Deo est, ad præmium utique vitæ omnis, ejus amoris penitus insumptæ, & mortis ejusdem cultui obitæ.